

[مقدمه مؤلف] ریاضیدان‌ها پولدارترین آدم‌های روی زمین هستند!

گلاب به رویتان در یک مکان اورژانسی (!) بودم که یک‌دفعه ارشمیدس‌گونه زدم بیرون و دویدم در اتاق اندرون و 200 km/h (یعنی تندتند!) شروع به سیاه‌کردن کاغذ کردم و عرق از سر و روی بر کاغذ کا (!) می‌ریختم و ... نفس در سینه حبس کرده بودم و ... نیم‌ساعت بعد ...

شانس آوردم کسی در خانه نبود و می‌توانستم با تمام وجود هیجانانگم را بروز دهم! بی‌پرده!

تقریباً (من باب مزاح با فصل ۱، نمی‌دانم با دقت چند رقم اعشار!) تا یک ساعت دور خانه می‌چرخیدم، بالا و پایین می‌پریدم، می‌خوابیدم روی زمین و دوباره بلند می‌شدم، پشتک می‌زدم، بشکن می‌ترکاندم، و خدا را شکر که جسارتاً حرکات موزون بلد نبودم ... ولی خب مثل فوتبالیست‌ها لباسم را درمی‌آوردم و دوباره می‌پوشیدم و ... خلاصه بساطی!

تا به حال در عمرم هیچ‌وقت مثل آن لحظه خوشحال و هیجان‌زده نشده‌ام و کسانی که مرا می‌شناسند و می‌دانند چه آدم سرد و بی‌تفاوتی هستم (!)، اصلاً نمی‌توانند تصور چنین جلالت‌هایی (!) را بکنند.

و همه‌ی این‌ها چیزی نبود جز لذت ریاضی! (البته از نوع اورژانسی‌اش!)

بیش از یک ماه بود که داشتم شب و روز (واقعاً شب و روز و البته همراه با ول‌کردن دقیقاً تمام درس‌هایم!) روی یک مسئله‌ی ریاضی فکر می‌کردم. مسئله را معلم هندسه‌مان (آقای نجابت؛ از همین‌جا دستش را می‌بوسم) به ما داده بود و جایزه هم داشت (از نوع بنزی‌اش نه؛ از نوع نمره‌ای‌اش!) و بعدها فهمیدم که سؤال المپیاد بوده. نمی‌دانید وقتی بعد از آن همه تلاش توانستم سؤال را حل کنم چه لذتی داشتم. وای خدای من! ممنون.

لذت‌های زیادی در این دنیا هست (اگرچه سختی‌هایش بیشتر است) ولی شیرین‌ترین لذت‌ها آن‌هایی هستند که نتیجه‌ی یک معامله‌اند؛ معامله‌ای که شما باید سختی‌هایی را تحمل کنید تا به آن لذت‌ها برسید. از نوع نابرده رنج، گنج میسر نمی‌شودش! مثلاً باید به خودت سختی بدهی، از خواب شیرین بگذری، صبح زود بیدار شوی و نماز؛ بخوانی تا لذت آن را بچشی. شاید اگر نماز صبح ساعت ۱^۰ بود، دیگر آن لذت را نداشت!

شما الان در مرحله‌ای هستید که باید لذت‌هایی را که می‌توانید از زندگی ببرید، معلوم کنید؛ شاگرد اول شدن، قبول شدن در کنکور، رتبه‌ی زیر هزار شدن، رتبه ۱ کنکور شدن، مدال طلای المپیاد جهانی، ... کدام یکی را انتخاب می‌کنید؟ ... نکنند اصلاً به فکر لذت‌های دیگری هستید؟ ... [برای عوض شدن بحث آماده شوید] ... نه، نه؛ شما این کتاب را ترجیح می‌دهید. چون این کتاب برای کسانی است که می‌خواهند در مسیری پرلذت و صد البته سخت، قدم بگذارند. تکیه بر کتاب درسی و آموزش‌های مدرسه زیاد لذت‌بخش نیست.

... باور درستی از خودتان داشته باشید!

در هر فصل این کتاب، یک چنین چیزهایی می‌بینید:

۱۰ سؤال تشریحی دست‌گرمی که سؤالات اول هر فصل هستند. این سؤالات ساده‌اند و صرفاً برای مروری سریع بر کتاب درسی و مطالبی که باید بلد باشید، آورده شده‌اند. به خاطر سادگی آن‌ها، حل کاملشان را نیاورده‌ایم و به راهنمایی‌هایی برای حلشان اکتفا کرده‌ایم. در دست‌گرمی‌ها، تقریباً تمام موضوعات فصل مرور شده‌اند.

تذکر مهم: اگر حل دست‌گرمی‌ها برایتان آسان نیست (مثل آب خوردن)، به هیچ‌وجه اصراری برای خواندن این کتاب نداشته باشید. مطالعه‌ی «ریاضی ۱» معمولی ما که سطح پایین‌تری نسبت به این کتاب دارد، برای شما مفیدتر است. شاید بعد از خواندن آن کتاب، آمادگی لازم را برای مطالعه‌ی این کتاب پیدا کنید. ان‌شاء...

● تعدادی سؤال تشریحی با حل کامل و مبسوط که بلافاصله بعد از دست‌گرمی‌ها آمده‌اند. حواستان باشد که این کتاب ریاضی ۱ نیست! بلکه کتاب ریاضی ۱ «تکمیلی» است. در واقع، در طراحی و انتخاب سؤالات، این دید را داشته‌ایم که شما تمام سؤالات مرتبط با کتاب درسی، امتحانات و ... را بلد هستید و حالا به دنبال گلچینی از سؤالات زیبا و قوی هستید و حتی می‌خواهید خودتان را برای شرکت در مسابقات و المپیادها آماده کنید. در این کتاب، در واقع قصد داشته‌ایم نوعی خلأ را پر کنیم که بین «کتاب درسی و مدرسه» و «المپیادها» وجود دارد. بیشتر کتاب‌هایی که در دسته‌ی اول قرار دارند، به درد دومی نمی‌خورند و بیشتر کتاب‌های دسته‌ی دوم هم فاصله‌ی علمی زیادی با اولی دارند که هم از نظر محتوا و هم از نظر سطح است. در این کتاب، با تکیه بر محتوای کتاب درسی، رویکردی هم به مسابقات و المپیادها داشته‌ایم.

۱۰ سؤال تشریحی زورآزمایی که سؤالات پایانی هر فصل هستند. از آن‌جا که وجود سؤالات دارای جواب باعث می‌شود زیاد روی آن‌ها فکر نکنید (متأسفانه!)، این ۱۰ سؤال را گذاشته‌ایم تا بلکه شما هم مفتخر به همان لذت ریاضی‌ای که اول کار گفتم شوید. البته امیدوارم مال شما از نوع اورژانسی‌اش نباشد! برای این سؤالات، راهنمای حل هم گذاشته‌ایم.

● ۳۰ تست چهارگزینه‌ای. بعضی ایده‌ها در سؤالات تشریحی و بعضی ایده‌ها در تست‌ها قابل مطرح کردن هستند. به همین خاطر وجود تست در کتاب یک ضرورت بود. پاسخ کلیدی تست‌ها را هم آورده‌ایم. حواستان باشد که تست‌ها را با شیوه‌ی تشریحی حل نکنید؛ قلق‌های تستی هم هست!

قسمتی از کتاب ریاضی ۱ تکمیلی خیلی سبز انتخاب شده از فصل سوم کتاب، شامل تمام سؤالات تشریحی به همراه پاسخ تعدادی از آنها.

۱- در یک مربع، وسط‌های ضلع‌های روبه‌رو را به هم وصل می‌کنیم. سپس در هر یک از مربع‌های حاصل نیز همین کار را انجام می‌دهیم. اگر ۶ بار دیگر این کار را تکرار کنیم، در شکل آخر، تعداد کوچک‌ترین مربع‌ها چقدر خواهد بود؟

۲- عدد 4^6 را به صورت ضرب دو عدد توان‌دار بنویسید که یکی ۱۶ برابر دیگری باشد.

۳- حاصل عبارت $\frac{2^{4n} + 4^{2n} + 16^n}{2^{4n+2} + 4^{2n}}$ چیست؟

۴- الف) آیا می‌توان عددی منفی پیدا کرد که وقتی به توان عددی طبیعی می‌رسد، حاصل ۲۵۶ شود؟
ب) آیا می‌توان یک عدد صحیح منفی پیدا کرد که وقتی به توان عددی طبیعی می‌رسد، حاصل ۵۱۲ شود؟

۵- قسمت صحیح اعداد $\sqrt{40}$ و $\sqrt{12}$ را پیدا کنید.

۶- اگر $a < 0 < b$ باشد، حاصل $\sqrt{(b-1)^2} + \sqrt{(a+2)^2}$ چیست؟

۷- در هر یک از حالت‌های زیر، کوچک‌ترین و بزرگ‌ترین عضو مجموعه $\{a^2, a^3, a^4, a^5\}$ را مشخص کنید.
الف) $1 < a$ (ب) $0 < a < 1$ (ج) $-1 < a < 0$ (د) $a < -1$

۸- حاصل هر یک از عبارت‌های زیر را به دست آورید.

الف) $(a^{-1} + b^{-1} + c^{-1})(ab + ac + bc)^{-1}$

ب) $(a^{-1} + a^{-1}b + ab^{-1} + b^{-1})^{-1}$

۹- عبارت $\frac{\sqrt{x^2+1} - \frac{x^2-1}{\sqrt{x^2+1}}}{x^2+1}$ را ساده کنید.

۱۰- مخرج $\frac{1}{\sqrt{\sqrt{2}}}$ را گویا کنید.

۱۱- در هر یک از دو حالت زیر تعیین کنید a چند برابر b است؟

الف) $a = 2^{3^4}$, $b = 4^{3^2}$ ب) $a = 17^{9^2}$, $b = 289^{11^5}$

۱۲- اعداد 8^{1998} , 5^{2997} و 3^{3996} را از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

۱۳- اعداد مقابل را از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

$$3^{3^5}, 10^{3^{69}}, 5^{4^{92}}, 3^{8^6}, 2^{11^7}$$

۱۴- اعداد $\sqrt[3]{3/25}$, $\sqrt[5]{5/41}$ و $\sqrt[2]{5/12}$ را از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

۱۵- اعداد مقابل را از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

$$\frac{1}{\sqrt{6}}, \frac{\sqrt{5}}{5}, \frac{\sqrt{3}}{4}, \frac{\sqrt{2}}{3}$$

۱۶- بزرگ ترین عضو مجموعه $\left\{ \frac{\sqrt[n]{n}}{n} \mid n \in \mathbb{N} - \{1\} \right\}$ چیست؟

۱۷- اعداد مقابل را از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

$$\frac{\sqrt{2\sqrt{2}}}{3}, \frac{\sqrt{3}}{2\sqrt{2}}, \frac{\sqrt[3]{2}}{2}, \frac{\sqrt{2}}{\sqrt{3}}$$

۱۸- سه عدد مقابل را از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

$$2\sqrt{6}, \sqrt{6} + \sqrt{8}, \sqrt{5} + \sqrt{7}$$

۱۹- $\sqrt{450} - \sqrt{192}$ بزرگ تر است یا $\sqrt[3]{24} + \sqrt[3]{192} + \sqrt[3]{3000}$ ؟ ادعای خود را ثابت کنید.

۲۰- از دو عدد $a = \left(\frac{2}{3}\right)^{\frac{2}{5}} \left(\frac{3}{5}\right)^{\frac{2}{3}} \left(\frac{5}{3}\right)^{\frac{2}{5}}$ و $b = \left(\frac{2}{3}\right)^{\frac{2}{5}} \left(\frac{3}{5}\right)^{\frac{2}{3}} \left(\frac{5}{3}\right)^{\frac{2}{5}}$ ، کدام یک از ۱ کوچک تر و کدام یک از ۱ بزرگ تر است؛ چرا؟

۲۱- اگر برای محاسبه‌ی مقدار $14^{\frac{1}{4}}$ از هیچ عملی جز ضرب استفاده نکنیم، حداقل چند بار باید عمل ضرب را انجام دهیم؟ (با شروع از خود ۱۴)

۲۲- رقم یکان 1387^{1387} چیست؟

۲۳- رقم یکان $2^{1387} - 2^{1388}$ چند است؟

۲۴- عدد 5^{55} را به صورت حاصل ضرب n عدد طبیعی متمایز نوشته‌ایم. حداکثر n چند است؟

۲۵- عدد 5^{95} را به صورت حاصل ضرب n عدد طبیعی متمایز غیر از ۱ نوشته‌ایم. حداکثر مقدار ممکن برای $n + \frac{1}{n}$ چیست؟

۲۶- حاصل ضرب چند عدد طبیعی متمایز ۴۱۳۱ شده است. اگر بزرگ‌ترین عدد سه برابر کوچک‌ترین عدد باشد، مجموع اعداد چیست؟

۲۷- همگی اعداد طبیعی را که حاصل ضرب ارقامشان ۱۸۰۰ است و رقم ۱ ندارند، در نظر بگیرید. بزرگ‌ترین این اعداد چه قدر از کوچک‌ترین آن‌ها بیشتر است؟

۲۸- کوچک‌ترین عدد طبیعی که باید در $(\frac{12}{5})^{\circ} (\frac{12}{76})^{\circ} (\frac{1}{6})^{\circ} (\frac{1}{2})^{\circ}$ ضرب کنیم تا حاصل این عبارت عددی طبیعی شود، چند است؟

۲۹- a کوچک‌ترین عدد صحیح شش‌رقمی است که به ازای آن $\sqrt[5]{a}$ عددی طبیعی است. a چند است؟

۳۰- عدد مثبت x را بیابید طوری که $x^{\frac{x}{4}} = (\frac{x}{4})^x$.

۳۱- اگر k یک عدد طبیعی ثابت و بزرگ‌تر از ۱ باشد، چند عدد طبیعی مانند m وجود دارد به گونه‌ای که $m^2 = 2k^2 + 2^k$ ؟

۳۲- a و b دو عدد طبیعی دلخواه‌اند که $2a + 3b = 78$. چند عدد طبیعی مانند c وجود دارد که به ازای آن $2b - ac$ می‌تواند ۳ شود؟

۳۳- اگر m و n اعدادی طبیعی باشند به گونه‌ای که $1 + \frac{m}{n} = (m+n)^m$ و $(m+n)^n = mn + n^2$ ، آن‌گاه مقدار یا مقادیر ممکن برای m و n چیست؟

۳۴- عدد $28^{12} \times 6^{1000} \times 5^{7m}$ بر 10^n بخش‌پذیر است ($m, n \in \mathbb{N}$). در این صورت $n - m$ حداکثر چند است؟

۳۵- جواب معادله‌ی $x^{x^x} = 3$ چیست؟

۳۶- اگر $a = \underbrace{0/0 \dots 0}_{n \text{ تا صفر}} ۱۴۴$ و $b = \underbrace{۱۲ \dots 0}_{n \text{ تا صفر}}$ باشد، حاصل هر یک از عبارتهای زیر را به صورت نماد علمی بنویسید.

الف) $a + b$ ب) ab ج) $\frac{a}{b}$

۳۷- b عددی صحیح است و $10^b = \frac{328000}{0/002624 \times a}$. در هر یک از حالت‌های زیر، چند مقدار برای عدد حقیقی a وجود دارد؟

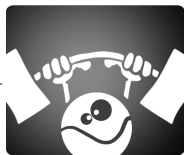
الف) $0/01 < a < 10$ ب) $b < 0 < a < 10^{\circ}$
ج) $a < 20$ ، $b < 100$ د) $a < b < 0$

۳۸- عدد $15^{15} \times \dots \times 4^4 \times 3^3 \times 2^2$ را به صورت $a \times 10^b$ نوشته‌ایم. اگر a عددی طبیعی باشد که رقم یکان آن صفر نیست، b چند است؟

۳۹- اگر a عددی صحیح و b عددی حسابی باشد و $c = a \times 10^b$ ، آن‌گاه a چند باشد تا $|c + 2/51|$ کم‌ترین مقدار ممکن را داشته باشد؟

۴۰- چند عدد طبیعی چهاررقمی وجود دارد که مربع کامل باشد؟

۴۱- بزرگ‌ترین عدد طبیعی هفت‌رقمی که مربع کامل است، چیست؟ (از این مطلب که $\sqrt{10} = 3/16227$ می‌توانید استفاده کنید.)

۵۶- سه عدد $۲۳^{۱۰}$ ، $۱۳^{۱۳}$ و $۷^{۱۸}$ را از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

۵۷- عدد حقیقی a مثبت است و $a^{\frac{۱}{۹}} = \frac{۱}{۹۹۰۰۰۹}$ ؛ مقدار تقریبی a با دقت ۹ رقم اعشار چیست؟

۵۸- اگر ارقام یک عدد طبیعی را در جهت معکوس بنویسیم، مقلوب آن عدد به دست می آید. مثلاً مقلوب ۱۲۳۴۵ ، عدد ۵۴۳۲۱ است. حالا فرض کنید $a = ۱۵ \underbrace{۹۹۰۰۰۹۹}_{۱۳۸۸}$. نشان دهید حاصل ضرب a در مقلوبش، مربع کامل است.

۵۹- اعداد حقیقی a و b مثبت و متمایزند؛ $a^a b^b$ بزرگ تر است یا $a^b b^a$ ؟

۶۰- a عددی حقیقی بین صفر و یک است؛ a^a بزرگ تر است یا $a^{a^{-a}}$ ؟

۶۱- حاصل $۱ + (\sqrt{۱۰۱})^{-۱} - (\sqrt{۱۰۱})^{-۴} + (\sqrt{۱۰۱})^{-۹} - (\sqrt{۱۰۱})^{-۱۲}$ مثبت است یا منفی؟

۶۲- m عددی طبیعی است؛ چند عدد طبیعی مانند n وجود دارد طوری که m^n با $۲m + m^۲$ برابر باشد؟

۶۳- چند عدد طبیعی وجود دارد که دو رقم سمت چپ آن‌ها، به ترتیب از چپ به راست، ۳ و ۸ و دو رقم سمت چپ مربعشان ۱ و ۶ باشد؟

۶۴- اگر $۲^a + ۳^b = ۳^c + ۲^d$ ، آن‌گاه چه تعداد از عددهای a ، b ، c و d می‌توانند منفی باشند؟

۶۵- می‌دانیم معادله‌ی پنج مجهولی $e^{۱۳} = a^x + b^y + c^z + d^{۱۱}$ حداقل یک جواب دارد. نشان دهید این معادله بی‌شمار جواب دارد.

پاسخ ۱۱

$$a = 2^{3^4} = 2^{81}, \quad b = 4^{2^7} = 4^9 = (2^2)^9 = 2^{18} \Rightarrow \frac{a}{b} = \frac{2^{81}}{2^{18}} = 2^{63}$$

الف

$$a = 17^{9^2}, \quad b = 289^{11^5} = (17^2)^{11^5} = 17^{230} \Rightarrow \frac{a}{b} = \frac{17^{9^2}}{17^{230}} = \frac{1}{17^{138}} = 17^{-138}$$

پ

پاسخ ۱۲

به پایه‌های مساوی که نمی‌توانیم برسیم (۳ کجا، ۵ کجا، ۸ کجا)، پس می‌رویم به توان‌های مساوی برسیم:

$$8^{1998} = (8^2)^{999} = 64^{999}, \quad 5^{2997} = (5^3)^{999} = 125^{999}, \quad 3^{3996} = (3^4)^{999} = 81^{999}$$

$$64 < 81 < 125 \Rightarrow 64^{999} < 81^{999} < 125^{999} \Rightarrow 8^{1998} < 3^{3996} < 5^{2997}$$

پاسخ ۱۳

$$2^{1107} = (2^9)^{123}, \quad 3^{861} = (3^7)^{123}, \quad 5^{492} = (5^4)^{123}, \quad 10^{369} = (10^3)^{123}, \quad 4^{35} = 4^{243} = 2^{486}$$

$$2^9 < 5^4 < 10^3 < 3^7, \quad 2^{486} < 2^{1107}$$

$$4^{35} < 2^{1107} < 5^{492} < 10^{369} < 3^{861}$$

توان چهارتای اول، مساوی است و داریم:

بنابراین می‌توان نوشت:

پاسخ ۱۴

ضریب‌ها را می‌بریم زیر $\sqrt[3]{\quad}$ و بعد مقایسه‌ها را انجام می‌دهیم. وقتی ضریب‌ها می‌خواهند بروند زیر $\sqrt[3]{\quad}$ ، به توان ۳ می‌رسند.

$$0/1 \sqrt[3]{3/25} = \sqrt[3]{(0/1)^3 \times 3/25} = \sqrt[3]{0/00325}$$

$$0/2 \sqrt[3]{0/41} = \sqrt[3]{(0/2)^3 \times 0/41} = \sqrt[3]{0/00328}$$

$$0/3 \sqrt[3]{0/12} = \sqrt[3]{(0/3)^3 \times 0/12} = \sqrt[3]{0/00324}$$

$$0/00324 < 0/00325 < 0/00328 \Rightarrow \sqrt[3]{0/00324} < \sqrt[3]{0/00325} < \sqrt[3]{0/00328} \Rightarrow 0/3 \sqrt[3]{0/12} < 0/1 \sqrt[3]{3/25} < 0/2 \sqrt[3]{0/41}$$

البته می‌توانستیم مکعب عددها را با هم مقایسه کنیم.

پاسخ ۱۵

مربع اعداد را راحت‌تر می‌توانیم با هم مقایسه کنیم:

$$\left(\frac{\sqrt{2}}{3}\right)^2 = \frac{2}{9}, \quad \left(\frac{\sqrt{3}}{4}\right)^2 = \frac{3}{16}, \quad \left(\frac{\sqrt{5}}{5}\right)^2 = \frac{5}{25} = \frac{1}{5}, \quad \left(\frac{1}{\sqrt{6}}\right)^2 = \frac{1}{6}$$

$$\frac{1}{6} < \frac{3}{16} < \frac{1}{5} < \frac{2}{9} \Rightarrow \frac{1}{\sqrt{6}} < \frac{\sqrt{3}}{4} < \frac{\sqrt{5}}{5} < \frac{\sqrt{2}}{3}$$

پاسخ ۱۶

$$\left(\frac{\sqrt[n]{n}}{n}\right)^n = \frac{n}{n^n} = \frac{1}{n^{n-1}}$$

هرچه n بزرگ‌تر باشد، $\frac{1}{n}$ و در نتیجه $\frac{\sqrt[n]{n}}{n}$ کوچک‌تر می‌شود. پس برای آن که $\frac{\sqrt[n]{n}}{n}$ بزرگ‌ترین مقدار ممکن را داشته باشد، n باید کم‌ترین مقدار

را بگیرد، یعنی ۲ باشد. با این حساب، بزرگ‌ترین عضو مجموعه‌ی موردنظر، $\frac{\sqrt[2]{2}}{2}$ است.

پاسخ ۱۷

همه ی دوستان را به توان ۶ می‌رسانیم!

$$\left(\frac{\sqrt{2}}{\sqrt{3}}\right)^6 = \frac{2^3}{3^3} = \frac{8}{27}, \quad \left(\frac{\sqrt[3]{2}}{2}\right)^6 = \frac{2^2}{2^6} = \frac{1}{16}, \quad \left(\frac{\sqrt{3}}{2\sqrt[3]{2}}\right)^6 = \frac{3^3}{2^6 \times 2^2} = \frac{27}{256}, \quad \left(\frac{\sqrt{2}\sqrt[3]{2}}{3}\right)^6 = \frac{(2\sqrt[3]{2})^2}{3^6} = \frac{2^2 \times 2}{3^6} = \frac{16}{3^6}$$

$$\frac{16}{3^6} < \frac{1}{16} < \frac{27}{256} < \frac{8}{27} \Rightarrow \frac{\sqrt{2}\sqrt[3]{2}}{3} < \frac{\sqrt[3]{2}}{2} < \frac{\sqrt{3}}{2\sqrt[3]{2}} < \frac{\sqrt{2}}{\sqrt{3}}$$

در مورد $\frac{16}{3^6} < \frac{1}{16}$ ، دقت کنید که $\frac{16}{3^6} = \frac{16}{256}$ و $\frac{1}{16} = \frac{16}{256}$.

پاسخ ۱۸

$$(2\sqrt{6})^2 = 4 \times 6 = 24$$

$$(\sqrt{5} + \sqrt{7})^2 = (\sqrt{5} + \sqrt{7})(\sqrt{5} + \sqrt{7}) = \sqrt{5} \times \sqrt{5} + \sqrt{5} \times \sqrt{7} + \sqrt{7} \times \sqrt{5} + \sqrt{7} \times \sqrt{7} = 5 + \sqrt{35} + \sqrt{35} + 7 = 12 + 2\sqrt{35}$$

$$(\sqrt{6} + \sqrt{8})^2 = (\sqrt{6} + \sqrt{8})(\sqrt{6} + \sqrt{8}) = 6 + \sqrt{48} + \sqrt{48} + 8 = 14 + 2\sqrt{48}$$

$$24 = 12 + 2 \times 6 = 12 + 2\sqrt{36} > 12 + 2\sqrt{35}, \quad 24 = 14 + 2 \times 5 = 14 + 2\sqrt{25} < 14 + 2\sqrt{48}$$

هم‌چنین:

$$12 + 2\sqrt{35} < 24 < 14 + 2\sqrt{48} \Rightarrow (\sqrt{5} + \sqrt{7})^2 < (2\sqrt{6})^2 < (\sqrt{6} + \sqrt{8})^2 \Rightarrow \sqrt{5} + \sqrt{7} < 2\sqrt{6} < \sqrt{6} + \sqrt{8}$$

یعنی:

پاسخ ۱۹

$$\sqrt[3]{3000} + \sqrt[3]{192} + \sqrt[3]{24} = \sqrt[3]{1000 \times 3} + \sqrt[3]{64 \times 3} + \sqrt[3]{8 \times 3} = 10\sqrt[3]{3} + 4\sqrt[3]{3} + 2\sqrt[3]{3} = 16\sqrt[3]{3}$$

$$\sqrt{1922} - \sqrt{450} = \sqrt{961 \times 2} - \sqrt{225 \times 2} = 31\sqrt{2} - 15\sqrt{2} = 16\sqrt{2}$$

حالا کافی است $\sqrt[3]{3}$ را با $\sqrt{2}$ مقایسه کنیم. برای این کار، به توان ۶ می‌رسانیم:

$$(\sqrt[3]{3})^6 = 3^2 = 9, \quad (\sqrt{2})^6 = 2^3 = 8 \Rightarrow (\sqrt{2})^6 < (\sqrt[3]{3})^6 \Rightarrow \sqrt{2} < \sqrt[3]{3}$$

$$16\sqrt{2} < 16\sqrt[3]{3} \Rightarrow \sqrt{1922} - \sqrt{450} < \sqrt[3]{3000} + \sqrt[3]{192} + \sqrt[3]{24}$$

بنابراین:

پاسخ ۲۰

بحث بر سر x^x و x^{x-1} است. توجه این نامساوی با در نظر گرفتن دو حالت $x \leq 1$ و $0 < x < 1$ ساده است.

$$\text{برای هر عدد مثبت } x, \quad x^{\frac{1}{x-1}} \leq x^{x-1}$$

$$a = \left(\frac{2}{3}\right)^{\frac{2}{3}} \left(\frac{3}{5}\right)^{\frac{3}{5}} \left(\frac{5}{7}\right)^{\frac{5}{7}} = \left(\frac{2}{3}\right)^{\frac{2}{3}-1} \left(\frac{3}{5}\right)^{\frac{3}{5}-1} \left(\frac{5}{7}\right)^{\frac{5}{7}-1} = \left(\frac{2}{3}\right)^{\frac{2}{3}-1} \left(\frac{3}{5}\right)^{\frac{3}{5}-1} \left(\frac{5}{7}\right)^{\frac{5}{7}-1} > 1 \times 1 \times 1 \Rightarrow a > 1$$

با توجه به این نامساوی، داریم:

$$b = \left(\frac{2}{3}\right)^{\frac{2}{3}} \left(\frac{3}{5}\right)^{\frac{3}{5}} \left(\frac{5}{7}\right)^{\frac{5}{7}} = \left(\frac{2}{3}\right)^{\frac{2}{3}-1} \left(\frac{3}{5}\right)^{\frac{3}{5}-1} \left(\frac{5}{7}\right)^{\frac{5}{7}-1} = \left(\frac{2}{3}\right)^{\frac{2}{3}-1} \left(\frac{3}{5}\right)^{\frac{3}{5}-1} \left(\frac{5}{7}\right)^{\frac{5}{7}-1} < 1 \times 1 \times 1 \Rightarrow b < 1$$

برای a از $x^{x-1} < 1$ و برای b از $x^{\frac{1}{x-1}} < 1$ استفاده کردیم. حالت‌های تساوی را هم به خاطر اعداد موجود در صورت سؤال گذاشتیم کنار.

پاسخ ۲۱

$$a \xrightarrow{\frac{xa}{1}} a^2 \xrightarrow{\frac{xa^2}{2}} a^3 \xrightarrow{\frac{xa^3}{3}} a^4 \xrightarrow{\frac{xa^4}{4}} a^5 \xrightarrow{\frac{xa^5}{5}} a^6 \xrightarrow{\frac{xa^6}{6}} a^7 \xrightarrow{\frac{xa^7}{7}} a^8$$

توان مهم است، پایه مردنی است!

دیگر کم‌تر از این نمی‌شود: ۶ تا ضرب. اگر شک دارید، حالت‌های دیگر را هم امتحان کنید. مثلاً:

$$a \xrightarrow{\frac{xa}{1}} a^2 \xrightarrow{\frac{xa}{2}} a^3 \xrightarrow{\frac{xa^2}{3}} a^4 \xrightarrow{\frac{xa^3}{4}} a^5 \xrightarrow{\frac{xa^4}{5}} a^6 \xrightarrow{\frac{xa^5}{6}} a^7 \xrightarrow{\frac{xa^6}{7}} a^8 \xrightarrow{\frac{xa^7}{8}} a^9 \text{ که چی؟}$$

پاسخ ۲۲

برای جواب دادن به این سؤال، فقط باید جدول ضرب بلد باشید! چون رقم یکان $۱۳۸۷^{۱۳۸۷}$ را می‌خواهیم، می‌رویم دنبال رقم یکان $۷^{۱۳۸۷}$. رقم یکان $۷^۱$ که هفت است، حالا هفت‌هفت‌تا؟ تا ۴۹ دهگانش را بیندازید دور؛ نه هفت‌تا؟ تا ۶۳. باز هم دهگان را بی‌خیال شوید. سه هفت‌تا؟ تا ۲۱! تا یکان شد ۱. حالا یک هفت‌تا؟! باز هفت‌تا و روز از نو روزی از نو، یعنی به ترتیب رقم‌های یکان ما ۱، ۳، ۹، ۷، ۱ است و همین چهار رقم مدام تکرار می‌شوند. بیینیم ۱۳۸۷ آمین رقم چیست؟ $۱۳۸۷ \div ۴ = ۳۴۶$ می‌شود ۳۴۶ و خُرده! از طرفی $۳۴۶ \times ۴ = ۱۳۸۴$ و $۱۳۸۷ - ۱۳۸۴ = ۳$. حالا در بین ارقام ۱، ۳، ۹، ۷ سومین رقم، یعنی ۳، جواب مسئله است.

$۱۳۸۷^۱$	$۱۳۸۷^۲$	$۱۳۸۷^۳$	$۱۳۸۷^۴$	$۱۳۸۷^۵$...
رقم یکان ↓ ۷	$\begin{array}{r} ۱۳۸۷ \\ \times ۱۳۸۷ \\ \hline \dots ۹ \\ \dots ۰ \\ \dots ۰ \\ \dots ۹ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۱۳۸۷ \\ \times ۱۳۸۷ \\ \hline \dots ۹ \\ \dots ۳ \\ \dots ۰ \\ \dots ۳ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۱۳۸۷ \\ \times ۱۳۸۷ \\ \hline \dots ۳ \\ \dots ۱ \\ \dots ۰ \\ \dots ۱ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۱۳۸۷ \\ \times ۱۳۸۷ \\ \hline \dots ۱ \\ \dots ۷ \\ \dots ۰ \\ \dots ۷ \end{array}$	

از این‌جا به بعد روز از نو روزی از نو، یعنی همان چهار رقم قبلی تکرار می‌شوند. هی!

پاسخ ۲۳

... $\rightarrow ۲۵ \rightarrow ۱۳ \rightarrow ۶ \rightarrow ۳ \rightarrow ۱ \rightarrow ۸ \rightarrow ۴ \rightarrow ۲ \rightarrow ۱ \rightarrow ۲ \rightarrow ۴ \rightarrow ۸ \rightarrow ۱۶ \rightarrow ۳۲ \rightarrow ۶۴ \rightarrow ۱۲۸ \rightarrow ۲۵۶ \rightarrow \dots$

رقم یکان توان‌های ۲، چهارتا چهارتا تکرار می‌شود. ۱۳۸۸ بر ۴ بخش‌پذیر است، پس رقم یکان $۲^{۱۳۸۸}$ می‌شود چهارمین رقم یعنی ۶. از طرفی $۲^{۱۳۸۷}$ قبل از $۲^{۱۳۸۸}$ است (منظور در بین توان‌های ۲ است)، پس رقم یکان آن رقمی است که در بین چهار یکان فوق، قبل از رقم یکان $۲^{۱۳۸۸}$ یعنی ۶ قرار دارد؛ این رقم، ۸ است. حالا رقم یکان $۲^{۱۳۸۷} - ۲^{۱۳۸۸}$ می‌شود رقم یکان عددی که به ۶ ختم می‌شود منهای عددی که به ۸ ختم می‌شود. جواب، $۸ - ۱۶ = ۸$ است.

پاسخ ۲۴

به هر حال، آن n عدد هم توان‌های ۵ هستند. زمانی بیشترین تعداد عدد را خواهیم داشت که کوچک‌ترین توان‌ها را در هم ضرب کنیم.

$$۵^{۵۵} = ۵^۰ \times ۵^۱ \times ۵^۲ \times \dots \times ۵^m = ۵^{۰+۱+۲+\dots+m} \Rightarrow ۵^{۵۵} = ۵^{\frac{m(m+1)}{2}} \Rightarrow ۵۵ = \frac{m(m+1)}{2} \Rightarrow m(m+1) = ۱۱۰ = ۱۰ \times ۱۱ \Rightarrow m = ۱۰$$

یعنی باید اعداد $۵^۰$ ، $۵^۱$ ، $۵^۲$ ، $۵^۳$ ، $۵^۴$ ، $۵^۵$ را در هم ضرب کنیم تا با بیشترین تعداد این عددها به $۵^{۵۵}$ برسیم. تعداد این‌ها ۱۱ تا است (نه ۱۰ تا)، پس حداکثر n ، ۱۱ است. جالب است بدانید که برای افزایش تعداد، ۱ (همان $۵^۰$) را هم ضرب کرده‌ایم!

پاسخ ۲۵

یک چیز را می‌دانید؟ $۵۹۵ = ۵ \times ۷ \times ۱۷$. واضح بود که برای پاسخ دادن به چنین سؤالی باید ۵۹۵ (پایه) را به عامل‌های اول تجزیه می‌کردیم. حالا ۵۹۵ می‌شود ضرب توان‌هایی از ۵ و ۷ و ۱۷. برای رسیدن به بیشترین تعداد، باید کوچک‌ترین توان‌های هر پایه را در هم ضرب کنیم و چون ۱ را نمی‌خواهیم، توان‌ها را از ۱ شروع می‌کنیم (نه صفر). ضمناً مجموع توان‌های هر پایه باید بشود ۵۹۵ .

$$۵۹۵^{۵۹۵} = ۵^{۵۹۵} \times ۷^{۵۹۵} \times ۱۷^{۵۹۵} = (۵^۱ \times ۵^۲ \times \dots \times ۵^m) (۷^۱ \times ۷^۲ \times \dots \times ۷^m) (۱۷^۱ \times ۱۷^۲ \times \dots \times ۱۷^m) = ۵^{۱+۲+\dots+m} \times ۷^{۱+۲+\dots+m} \times ۱۷^{۱+۲+\dots+m}$$

$$۱+۲+\dots+m = \frac{m(m+1)}{2} = ۵۹۵ \Rightarrow m^2 + m = ۱۱۹۰ \Rightarrow m^2 + m - ۱۱۹۰ = 0 \Rightarrow m^2 + m = ۱۱۹۰$$

کاری نداریم m دقیقاً چند است ($!m = ۳۴$)؛ برای رسیدن به حداکثر n ، m تا توان ۵، m تا توان ۷ و m تا توان ۱۷ داریم؛ یعنی در مجموع، $۳m$

$$\frac{1}{3}(۳m)^2 + ۳m = ۳m^2 + ۳m = ۳(m^2 + m) = ۳ \times ۱۱۹۰ = ۳۵۷۰$$
 عدد داریم. $m^2 + m$ می‌شود ۱۱۹۰، پس $\frac{1}{3}n^2 + n$ حداکثر می‌شود:

(به جای n گذاشتیم $۳m$ و بعد ... بازی تمام شد!)

پاسخ ۲۶

اول ببینیم 4131 چی هست! یعنی آن را تجزیه کنیم:

17 یکی از اعداد است اما نه بزرگترین آن‌ها (چون مضرب 3 نیست) و نه کوچکترین آن‌هاست (اگر 17 کوچکترین عدد باشد، بزرگترین عدد می‌شود 3×17 و آن وقت ضرب آن‌ها دوتا عامل 17 خواهد داشت، در صورتی که 4131 فقط یک عامل 17 دارد). حالا کوچکترین عدد را می‌گیریم a و بزرگترین عدد را می‌گیریم b . با حرف‌هایی که زدیم، داریم: $a < 17 < b$ که چون $b = 3a$ ، نتیجه می‌شود $a < 17 < 3a$. پس می‌توان نوشت $a < \frac{17}{3}$. اما a توانی از 3 است و چون از $\frac{17}{3}$ بزرگتر است، 3 نیست. راحت‌تر بگوییم: $a = 3^2$. با این حساب، بزرگترین عدد، $3a = 3^3$ است. یعنی 4131 را این‌گونه نوشته‌ایم: $3^2 \times 17 \times 3^3$. حاصل جمع این اعداد می‌شود:

$$9 + 17 + 27 = 53$$

پاسخ ۲۷

اول دقت کنید که:

حالا راحت‌تر می‌توان بزرگترین و کوچکترین عددی را که حاصل ضرب ارقامش 1800 باشد تعیین کرد. اولین چیزی که این وسط مهم است، تعداد ارقام است.

بزرگترین عدد $3 + 2 + 2 = 7$ (جمع توان‌ها) رقم دارد و در آن، ارقام 5 و 3 و 2 از بزرگ به کوچک و از چپ به راست چیده شده‌اند. این عدد 5533222 است.

کوچکترین عدد باید کمترین تعداد رقم را داشته باشد. $3^2 = 9$ و $2^2 = 8$ ، پس ارقام این عدد 8 و 9 و 5 است. یک 8 داریم، یک 9 و دوتا 5 . این عدد $5533222 - 5589 = 5527633$ است. حالا:

$$1800 = 2^3 \times 3^2 \times 5^2$$

پاسخ ۲۸

$a = (\frac{1}{2})^2 (\frac{1}{6})^2 (\frac{12}{5})^2 = 4^2$ ، $b = (\frac{12}{76})^2 (\frac{12}{5})^2 = (\frac{159}{5})^2$ ، $c = (\frac{1}{6})^2 = (16 \times 10^{-1})^2 = 4^2 \times 10^{-2}$

$(\frac{1}{2})^2 (\frac{1}{6})^2 (\frac{12}{5})^2 (\frac{12}{76})^2 (\frac{12}{5})^2 = abc = 4^2 \times (\frac{159}{5})^2 \times 4^2 \times 10^{-2} = 4^2 (\frac{159}{5})^2 \times 10^{-2} = 638^2 \times 10^{-2}$

$$= \frac{638^2}{100} = \frac{2^2 \times 3^2 \times 319^2}{2^2 \times 5^2} = \frac{2^0 \times 319^2}{5^2}$$

کوچکترین عددی که باید در عبارت مورد نظر ضرب شود، 25 است.

پاسخ ۲۹

$\sqrt[5]{\sqrt[3]{a}} = \sqrt[15]{\sqrt[3]{a^3}} = \sqrt[5]{a}$

برای آن که عدد بالا طبیعی باشد، باید زیر $\sqrt[5]{\quad}$ ، توان ششم یک عدد صحیح غیر صفر باشد. پس a حتماً 5^3 را دارد، یعنی a به صورت 5^x ضرب در توان ششم عدد دیگری است (علت این که a ، 5^3 را دارد، این است که باید آن 5^3 ای که الان زیر $\sqrt[5]{\quad}$ است، توانش به 6 برسد). از طرفی، a کوچکترین مقدار شش‌رقمی خود را دارد. محاسبه‌ی زیر می‌گوید جواب مسئله $a = 512000$ است:

$5^3 \times 2^3 = 8000$ ، $5^3 \times 3^3 = 91125$ ، $5^3 \times 4^3 = 512000$

پاسخ ۳۰

$x^{\frac{x}{4}} = (\frac{x}{4})^x \Rightarrow (x^{\frac{1}{4}})^x = (\frac{x}{4})^x \xrightarrow{x > 0} x^{\frac{1}{4}} = \frac{x}{4} \xrightarrow{\div x} x^{\frac{1}{4}-1} = \frac{1}{4} \Rightarrow x^{-\frac{3}{4}} = \frac{1}{4} \Rightarrow (x^{-\frac{3}{4}})^{-\frac{4}{3}} = (\frac{1}{4})^{-\frac{4}{3}} \Rightarrow x = (\frac{1}{4})^{-\frac{4}{3}}$

$= 4^{\frac{4}{3}} = 4 \times 4^{\frac{1}{3}} \Rightarrow x = 4\sqrt[3]{4}$

طرف راست تساوی یعنی $2k^2 + 2^k$ زوج است، پس طرف چپ تساوی یعنی m^2 هم زوج است. بنابراین خود m عددی زوج است، یعنی عددی طبیعی مانند m_1 وجود دارد که $m = 2m_1$. حالا:

$$m^2 = 2k^2 + 2^k \xrightarrow{m=2m_1} (2m_1)^2 = 2k^2 + 2^k \Rightarrow 4m_1^2 = 2k^2 + 2^k \xrightarrow{\div 2} 2m_1^2 = k^2 + 2^{k-1}$$

$2m_1^2$ زوج است، پس $k^2 + 2^{k-1}$ هم زوج است. اما چون 2^{k-1} زوج است، k^2 هم باید زوج باشد، پس k هم زوج است. یعنی عددی طبیعی مانند k_1 وجود دارد که $k = 2k_1$.

$$2m_1^2 = k^2 + 2^{k-1} \xrightarrow{k=2k_1} 2m_1^2 = (2k_1)^2 + 2^{2k_1-1} \Rightarrow 2m_1^2 = 4k_1^2 + 2^{2k_1-1} \xrightarrow{\div 2} m_1^2 = 2k_1^2 + 2^{2k_1-2}$$

باز طرف راست تساوی زوج است، پس طرف چپ یعنی m_1^2 هم زوج است و در نتیجه m_1 زوج است، یعنی عددی طبیعی مانند m_2 وجود دارد که $m_1 = 2m_2$. این بازی ادامه دارد، یعنی m هی نصف می‌شود و نصف آن هم باز زوج است.

به عبارت دیگر، m بر هر توانی از ۲ بخش پذیر است! به نظرتان کدام عدد است که بر هر توانی از ۲ بخش پذیر است؟ آیا عددی غیر از صفر این ویژگی را دارد؟ اما m طبیعی است و نمی‌تواند صفر باشد. پس m کلاً وجود خارجی ندارد!